Praktik på de fire største professionsbacheloruddannelser

En kortlægning af rammer og organisering på pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelsen

EVA
DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT

INDHOLD

Praktik på de fire største professionsbacheloruddannelser

1	Resumé	4
2	Pædagoguddannelsen	7
2.1	Praktikkens organisering	8
2.2	Kompetencemål for praktikperioderne	9
2.3	Studieordninger og praktikhåndbøger	11
3	Sygeplejerskeuddannelsen	12
3.1	Praktikkens organisering	13
3.2	Kompetencemål for praktikperioden	14
3.3	Studieordninger og praktikhåndbøger	15
4	Læreruddannelsen	17
4.1	Praktikkens organisering	18
4.2	Kompetencemål for praktikperioden	19
4.3	Studieordninger og praktikhåndbøger	21
5	Socialrådgiveruddannelsen	23
5.1	Praktikkens organisering	24
5.2	Kompetencemål for praktikperioden	24
5.3	Studieordninger og praktikhåndbøger	26
	Appendiks A – Litteraturliste	27

1 Resumé

Der blev i sommeren 2022 optaget 11.812 studerende på uddannelserne til pædagog, sygeplejerske, lærer og socialrådgiver. Dette notat kortlægger for første gang, hvordan rammerne omkring praktikken er på disse uddannelser, både på tværs og inden for de enkelte uddannelser. Notatet bidrager således både med en kortlægning af forskelle og ligheder mellem forskellige institutioner og udbudssteder, som udbyder den samme uddannelse, og en sammenligning af de fire uddannelsers praktikforløb gennem uddannelsen.

Kortlægningen kvalificerer refleksioner og drøftelser hos politikere og uddannelsessteder af, hvorfor og hvordan der er forskelle på bl.a. længde på praktikken, aflønning under praktikken, bedømmelse af praktikken, krav til praktikvejleder mv. Det kan danne grundlag for overvejelser og drøftelser af, om der er elementer, som med fordel kan fastholdes eller ændres. Kortlægningen vil blive fulgt af en undersøgelse af de studerendes oplevelser og erfaringer i praktikken, som vil bidrage yderligere til at belyse praktikforholdene på de fire uddannelser.

Relevans, faglig kontekst og målgruppe

Relevans

Danmark ser ind i en fremtid med faldende ungdomsårgange og udækkede behov for kvalificeret arbejdskraft, ikke mindst i den offentlige sektor. På de store professionsbacheloruddannelser ses år efter år en vigende tendens i antallet af ansøgere, ligesom frafaldet på både uddannelse og i erhverv er stort. Ifølge et aktuelt estimat fra Danske Professionshøjskoler vil Danmark i 2030 samlet mangle 35.000 uddannede pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere, hvis tendensen fortsætter (Damvad Analytics, 2021).

I arbejdet med at øge rekrutteringen til professionerne er kvalitet i uddannelserne en vigtig faktor. Det gælder generelt for uddannelserne og i særdeleshed for praktikken, som udgør en stor del af professionsbacheloruddannelserne. Der er undersøgelser, som peger på, at det såkaldte praksischok i praktikken kan være blandt de væsentlige årsager til frafald (se fx Rambøll, 2018). Kvaliteten af praktikforløb er væsentlig for at understøtte, at færdiguddannede er rustede til at udøve deres profession og at modvirke frafald i løbet af praktikperioden (se fx *Veje til flere hænder*, Finansministeriet, maj 2020). Det er derfor relevant at rette blikket mod praktikforløbene.

Faglig kontekst

I bekendtgørelsen for erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser fremgår det, at praktikken i samspil med de teoretiske elementer på uddannelsen skal styrke den studerendes læring og opnåelse af mål for uddannelsen (UFM, 2020). Praktikken har altså bl.a. den selvstændige funktion at omsætte den teoretiske læring til et mere praktisk kendskab til professionen for de studerende.

Eksisterende rapporter og undersøgelser om praktik på professionsbacheloruddannelser peger på, at praktikforløbene hidtil har været undersøgt inden for en enkelt uddannelse eller få fagligt beslægtede uddannelser, og at der endnu mangler et samlet, aktuelt overblik over uddannelsernes praktikforløb (se fx EVA, 2006; 2014; Haastrup mfl., 2013; Louw og Hansen, 2018). Denne kortlægning bidrager med et overblik over rammerne for de fire største professionsbacheloruddannelser.

Målgruppe

Målgruppen for dette notat er personer med interesse for de store professionsuddannelser og deres rammer for praktikforløb. Det kan både være personer, som arbejder med de enkelte uddannelser, politikere, beslutningstagere samt kommende studerende, som finder det interessant at vide, hvordan praktikken er tilrettelagt på disse fire uddannelser.

Notatets hovedpointer

Store forskelle i praktikkens omfang og antal praktikperioder

Der er ganske store forskelle på uddannelserne til pædagog, sygeplejerske, lærer og socialrådgiver med hensyn til tilrettelæggelsen af praktikken.

Tabel 1.1 viser optaget på uddannelserne og de overordnede rammer for praktikken på de fire uddannelser.

TABEL 1.1

Studerende og praktik på de fire største professionsuddannelser

	Optag 2022	Uddannelsens længde	Praktikkens omfang	Antal praktikperioder
Pædagog	4.155	3,5 år 210 ECTS	1 år og 3 måneder 75 ECTS	4
Sygeplejerske	3.323	3,5 år 210 ECTS	1 år og 6 måneder 90 ECTS	5-7
Lærer	2.277	4 år 240 ECTS	4,5 måned 30 ECTS	3
Socialrådgiver	2.057	3,5 år 210 ECTS	6 måneder 30 ECTS	1

Kilde: https://ufm.dk/uddannelse/statistik-og-analyser/sogning-og-optag-pa-videregaende-uddannelser/2022/notat-3-velfaerdsuddannelser.pdf.
Note: På sygeplejerskeuddannelsen er der syv praktikperioder på alle institutioner med undtagelse af UC Syd, hvor praktikken er fordelt på fem perioder.

Tabel 1.1 viser, at der er markante forskelle i, hvor meget praktikken fylder på tværs af de fire uddannelser. På pædagog- og sygeplejerskeuddannelserne fylder den henholdsvis 75 og 90 ECTS, hvilket svarer til henholdsvis 36 % og 43 % af hele uddannelsens varighed, mens praktikken på lærer- og socialrådgiveruddannelserne fylder 30 ECTS, hvilket svarer til henholdsvis 13 % og 14 % af uddannelseslængden. Derudover kan vi se, at der er forskel på, hvor mange praktikperioder de studerende er ude i på tværs af de fire uddannelser. Færrest drejer det sig om på socialrådgiveruddannelsen, hvor de studerende er ude i én praktik á 30 ECTS, mens de på sygeplejerskeuddannelsen er ude i op til syv praktikforløb, som har et omfang af mellem 1 og 30 ECTS.

Markante forskelle i formelle krav og rammer

Ud over forskelle i de overordnede rammer for praktikken på de fire store velfærdsuddannelser er der også markante forskelle, når vi dykker længere ned i praktikforløbene. Som det fremgår af tabel 1.2, er to ud af fire praktikperioder på pædagoguddannelsen lønnede, hvilket ikke er tilfældet på nogen af de andre uddannelser, hvor de studerende modtager SU gennem hele uddannelsen. Desuden er det kun gældende for sygeplejerskeuddannelsen, at det er et krav, at de studerendes kliniske vejledere (praktikvejledere) har pædagogiske kvalifikationer svarende til en sjettedel diplomuddannelse. Kompensation til praktikstederne finder kun sted på læreruddannelsen.

TABEL 1.2

Praktikkens rammer på de fire uddannelser

	Løn under praktik	Krav om uddannet praktikvejleder	Antal prøver ifm. praktik	Forskelle i praktikkens placering på tværs af udbud
Pædagog	Ja, 2. og 3. praktik er lønnede	Nej	3	Nej*
Sygeplejerske	Nej	Ja	**	Ja***
Lærer	Nej	Nej†	3	Ja
Socialrådgiver	Nej	Nej	1	Nej

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut.
Note:
* På pædagoguddannelsen ligger første praktik på alle UC'er på andet semester, men kan påbegyndes både i starten eller midten af semesteret.
** På sygeplejerskeuddannelsen bliver de studerende i de fleste tilfælde udprøvet i hele semestrets aktivitet, dvs. også praktikken, derfor er det ikke alle uddannelsessteder, der kræver selvstændig udprøvning af praktikken. For de fleste uddannelsesinstitutioner er der to semesterprøver, som har et større fokus på praktik end de øvrige.
***Forskelle i praktikkens placering på tværs af udbud er størst på sygeplejerskeuddannelsen, hvor der også er variation i omfanget af praktik på de enkelte semestre, mens der på læreruddannelsen kun er forskel på selve tidspunktet for praktikken på uddannelsen.
† På praktikskolen skal der være mindst én uddannet praktikvejleder.

Som det også fremgår af tabel 1.2, er der forskel på antallet af prøver, som den studerende skal bestå i forbindelse med praktikforløb på uddannelsen. På pædagog-, lærer-, og socialrådgiveruddannelsen bliver de studerende således prøvet efter alle almindelige praktikforløb, mens der på sygeplejerskeuddannelsen i mindre grad er en separat udprøvning i de enkelte praktikforløb. Endelig viser tabellen, at der kan være forskel på, hvornår praktikken er placeret, afhængigt af hvilket udbud der er tale om.

Om kortlægningen

Kortlægningen af praktikken på de fire uddannelser, som præsenteres i dette notat, er udarbejdet gennem desk research af relevante bekendtgørelser på området, fælles- og institutionsspecifikke studieordninger for alle fire uddannelser og andet materiale vedrørende praktikforløbene, som har været tilgængeligt på uddannelsesinstitutionernes hjemmesider. Det varierer, om uddannelsernes praktikhåndbøger er generelt tilgængelige eller kun findes på praktikportalen, som er tilgængelig for studerende på de pågældende uddannelser.

Notatet har været i høring hos alle uddannelseslederne for de fire uddannelser på tværs af alle udbydende institutioner. Høringsprocessen har bidraget til at kvalitetssikre notatet.

2 Pædagoguddannelsen

Pædagoguddannelsen er og har gennem en lang årrække været landets største uddannelse målt på det årlige antal optagne studerende. I sommeren 2022 blev der optaget 4.155 studerende på uddannelsen, som udbydes 23 forskellige steder i landet fordelt på de seks professionshøjskoler.

FIGUR 2.1

Antal optagne på pædagoguddannelsen 2022, fordelt på udbudssteder

Kilde: Den Koordinerede Tilmelding (KOT).

2.1 Praktikkens organisering

Praktikken udgør 75 ECTS-point på pædagoguddannelsen, hvilket svarer til mere end en tredjedel af uddannelsen (36 %). Praktikken er placeret på samme tidspunkt på studiet på tværs af alle de udbydende institutioner og ser ud som i tabel 2.1:

TABEL 2.1

Praktikken på pædagoguddannelsen

	1. praktik	2. praktik	3. praktik	4. praktik
Praktikdel	Del af uddannelsens fællesdel	Del af uddannelsens specialisering	Del af uddannelsens specialisering	Del af bachelorprojekt
ECTS	10 ECTS	30 ECTS	30 ECTS	5 ECTS
Semester	2. semester	3.-4. semester*	5.-6. semester*	7. semester
Varighed	32 dage a' 6 t.	26 uger (32,5 t/uge)	26 uger (32,5 t/uge)	16 dage a 6 t.
Studiedage**	3 dage	10 dage	10 dage	
Løn***/u. løn:	Ulønnet (SU)	Lønnet: 11.992/11.642/11.422 kr./md.***	Lønnet: 12.368/12.020/11.793 kr./md.***	Ulønnet (SU)
Udprøvning	Mundtlig prøve og portfolio	Mundtlig prøve og portfolio	Mundtlig prøve og portfolio	Del af bachelorprojekt
Bedømmelse****	Intern Bestået/ikke bestået	Intern Bestået/ikke bestået	Ekstern censur Bestået/ikke bestået	Karakter ****

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut: Praktik på pædagoguddannelsen, 2018, ug.dk og uddannelsernes hjemmesider.
Note: *Anden og tredje praktik påbegyndes på tredje og femte semester, men afsluttes på hhv. fjerde og sjette semester.
**Studiedage henviser til dage, hvor den studerende skal fremmøde på uddannelsen i forbindelse med eller under praktikopholdet.
*** Tallene henviser til hhv. praktik på daginstitutionsområdet (dagtilbud og skole/fritid), praktik på social-/specialområdet og regionalt ansatte, gældende pr. 1. april 2022.
****Fjerde praktik bedømmes som del af bachelorprojekt.

Tabellen viser, at praktikken på pædagoguddannelsen er opdelt i fire praktikforløb af hhv. 10, 30, 30 og 5 ECTS-point. Anden og tredje praktik har hver en varighed på et halvt år og udgør således størstedelen af praktikken på uddannelsen. Det er ligeledes i disse praktikophold, at de studerende får løn og indgår i praktikstedernes normering.

2.1.1 Ændringer i bekendtgørelsen

Bekendtgørelsen for pædagoguddannelsen har siden 2007 været ændret tre gange; i 2010, i 2014 og i 2017. I den seneste bekendtgørelse fra 2017 fandt der dog ingen ændringer af praktikken sted, så rammerne for praktikken har ikke ændret sig siden bekendtgørelsen i 2014.

2.2 Kompetencemål for praktikperioderne

Der er i bekendtgørelsen for pædagoguddannelsen formuleret separate kompetencemål for hver enkelt praktikperiode. Anden og tredje praktikperiode er en del af specialiseringen på uddannelsen, hvorfor disse har egne kompetencemål for hvert praktikforløb afhængigt af specialiseringen. For studerende på anden og tredje praktik gælder, at de ud over at skulle opfylde kompetencemålene for at blive indstillet til prøve også er underlagt ansættelsesregler, der betyder, at de kan blive opsagt i praktikperioden, hvis institutionen finder det nødvendigt.

Til alle kompetencemål hører en uddybende liste af videns- og færdighedsmål, som er relaterede til hinanden, og som det forventes, den studerende tilegner sig i løbet af praktikken. I dette afsnit præsenterer vi kompetencemålene for alle praktikforløb på pædagoguddannelse. Vi giver ligeledes eksempler på, hvad videns- og færdighedsmålene under det pågældende kompetencemål omhandler, men for en udtømmende liste af disse henvises til bekendtgørelsen på området (UFM, 2017).

2.2.1 Første praktik

Kompetencemålet for første praktik lyder: ”De studerende kan begrunde, tilrettelægge, gennemføre og evaluere pædagogiske aktiviteter gennem deltagelse i pædagogisk praksis på praktikstedet, herunder vurdere egne læreprocesser i praksis”. De vidensmål, som knytter sig til første praktikperiode, omhandler eksempelvis, at de studerende har fået viden om ”praktikstedets målgrupper samt praktikstedets pædagogiske og samfundsmæssige opgave”. Færdighedsmålene dækker eksempelvis over, at de studerende efter praktikken skal kunne ”anvende viden om praktikstedets samfundsmæssige opgaver i tilrettelæggelsen af det pædagogiske arbejde” (UFM, 2017, bilag 1).

2.2.2 Anden praktik

Dagtilbudspædagogik

Kompetencemålet for anden praktik for studerende på specialiseringen inden for dagtilbudspædagogik lyder: ”Den studerende kan skabe relationer til det enkelte barn og børnegruppen, støtte børnene i at indgå i relationer til hinanden, støtte udviklingen af børns kommunikative kompetencer, beherske professionel kommunikation samt reflektere over sine egne evner til at kommunikere og indgå i relationer”. De vidensmål, som knytter sig til anden praktikperiode for denne specialisering, omhandler eksempelvis, at de studerende har fået viden om ”det 0-5 årige barns forudsætninger og udviklingsmuligheder, herunder børn med særlige behov”. Færdighedsmålene dækker eksempelvis over, at de studerende efter praktikken skal kunne ”tilrettelægge differentierede pædagogiske aktiviteter gennem analyse af børns forudsætninger, interaktion og kommunikation” (UFM, 2017, bilag 2).

Skole- og fritidspædagogik

Kompetencemålet for anden praktik for studerende på specialiseringen inden for skole- og fritidspædagogik lyder: ”Den studerende kan skabe sammenhænge mellem forskellige udviklings- og læringsrum og varetage pædagogiske og didaktiske opgaver i fritidstilbud og skole samt indgå i professionel kommunikation herom.” De vidensmål, som knytter sig til anden praktikperiode for denne specialisering, omhandler eksempelvis, at de studerende har fået viden om ”professionsfaglig kommunikation, argumentation og samarbejde”. Færdighedsmålene dækker blandt andet over, at de studerende efter praktikken skal kunne ”kommunikere og samarbejde professionelt med forældre, kolleger, lærere og andre relevante aktører” (UFM, 2017, bilag 3).

Social- og specialpædagogik

Kompetencemålet for anden praktik for studerende på specialiseringen inden for social- og specialpædagogik lyder: "Den studerende kan kommunikere professionelt i relation til målgruppen og kolleger og kan på den baggrund gennemføre pædagogiske aktiviteter på et etisk forsvarligt grundlag". De vidensmål, som knytter sig til anden praktikperiode for denne specialisering, omhandler eksempelvis, at de studerende har fået viden om "kommunikationsformer og relationsdannelse, herunder om den professionelle samtale". Færdighedsmålene dækker eksempelvis over, at de studerende efter praktikken skal kunne "kommunikere professionelt, etablere og indgå i professionelle relationer til mennesker i udsatte positioner" (UFM, 2017, bilag 4).

2.2.3 Tredje praktik

Dagtilbudspædagogik

Kompetencemålet for tredje praktik for studerende på specialiseringen inden for dagtilbudspædagogik lyder: "Den studerende skal målrettet kunne tilrettelægge, gennemføre, dokumentere og evaluere aktiviteter og læreprocesser, der støtter barnets trivsel, læring, dannelse og udvikling. I den forbindelse skal den studerende på et fagligt grundlag kunne udfordre eksisterende praksis, afsøge og vurdere alternative muligheder og bidrage til udvikling af pædagogisk praksis". De vidensmål, som knytter sig til tredje praktikperiode for denne specialisering, omhandler eksempelvis, at de studerende har fået viden om "samfundsmæssige og institutionelle problemstillinger forbundet med pædagogisk arbejde i dagtilbud". Færdighedsmålene dækker eksempelvis over, at de studerende efter praktikken skal kunne "identificere, analysere og vurdere samfundsmæssige rammer og institutionskulturens betydning for samarbejde, pædagogisk udvikling og kvalitet" (UFM, 2017, bilag 2).

Skole- og fritidspædagogik

Kompetencemålet for tredje praktik for studerende på specialiseringen inden for skole- og fritidspædagogik lyder: "Den studerende kan arbejde tværprofessionelt med udvikling af skole- og fritidspædagogik, så børn og unges trivsel, udvikling og læring fremmes." De vidensmål, som knytter sig til tredje praktikperiode for denne specialisering, omhandler eksempelvis, at de studerende har fået viden om "institutionelle og organisatoriske rammer for det skole- og fritidspædagogiske arbejde". Færdighedsmålene dækker eksempelvis over, at de studerende efter praktikken skal kunne "agere professionelt inden for de givne institutionelle og organisatoriske rammer for området" (UFM, 2017, bilag 3).

Social- og specialpædagogik

Kompetencemålet for tredje praktik for studerende på specialiseringen inden for social- og specialpædagogik lyder: "Den studerende kan gennem udvikling af pædagogisk praksis understøtte de tre målgruppers lærings-, udviklings- og omsorgsbehov og perspektiver i samarbejde med relevante aktører". De tre målgrupper for specialiseringsretningen er: børn og unge med særlige behov, mennesker med sociale vanskeligheder og mennesker med psykiske og/eller fysiske funktionsnedsættelser. Vidensmålene, som knytter sig til tredje praktikperiode for denne specialisering, omhandler eksempelvis, at de studerende har fået viden om "forskellige social- og specialpædagogiske tilgange og metoder". Færdighedsmålene dækker eksempelvis over, at de studerende efter praktikken skal kunne "foretage en faglig vurdering af de metoder, som anvendes på praktikstedet" (UFM, 2017, bilag 4).

2.2.4 Fjerde praktik

I fjerde praktik er det primære formål med praktikken, at de studerende skal indsamle empiri til deres bachelorprojekt. Derfor har praktikforløbet ikke sit eget kompetencemål, men følger i stedet for

kompetencemålet for bachelorforløbet, som lyder: "Den studerende kan identificere, undersøge, udvikle og perspektivere pædagogfaglige problemstillinger." På samme måde følger videns- og færdighedsmål også nogle mere generiske mål, som gælder for hele bachelorprojektet. Som et eksempel kan nævnes et vidensmål, som omhandler, hvorvidt de studerende har fået viden om "pædagogens professionsfaglighed og professionsetik", og et dertilhørende færdighedsmål, som beskriver, at de studerende skal kunne "formidle etiske og handleorienterede overvejelser, der kvalificerer pædagogisk samspil, og demonstrere professionsfaglig dømmekraft" (UFM, 2017, bilag 6).

2.3 Studieordninger og praktikhåndbøger

Ifølge bekendtgørelsen om pædagoguddannelsen skal de seks udbydende institutioner i fællesskab udarbejde en fællesdel og en institutionsdel af studieordningen om uddannelsen (UFM, 2017, kapitel 4). Det er muligt at tilgå både fællesdelen og den institutionsspecifikke del på de enkelte uddannelsesinstitutioners hjemmesider. Studieordningen for pædagoguddannelsen fungerer som en samlet ramme for alt indholdet på uddannelsen, herunder også for praktikdelen, hvor det er beskrevet, hvilke grundlæggende regler og rammer der gælder for praktikperioderne. Derudover har de fleste uddannelsesinstitutioner udarbejdet en praktikhåndbog, hvor de studerende kan orientere sig mere dybdegående om alt, der vedrører praktikken. Informationerne kan findes i de enkelte links i tabel 2.2.

TABEL 2.2

Studieordninger og praktikhåndbøger

Institution	Link til studieordning(er)	Link til praktikhåndbog
Københavns Professionshøjskole (KP)	https://www.kp.dk/om-koebenhavns-professionshoejskole/studieordninger/	https://www.kp.dk/wp-content/uploads/2021/11/praktikhaandbog-paedagoguddannelsen https://www.kp.dk/uddannelser/paedagog/praktik-paa-paedagoguddannelsen/
Professionshøjskolen Absalon	https://phabsalon.dk/uddannelser/paedagog/studieordning-og-lovgrundlag/	https://phabsalon.dk/uddannelser/paedagog/om-uddannelsen/praktik
UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	https://www.ucl.dk/studiedokumenter#paedagog	Praktikhåndbøger for pædagoguddannelsen på Fyn og i Jelling er tilgængelige for studerende på Praktikportalen.
UC Syd	https://www.ucsyd.dk/uddannelse/paedagog/regler-og-rammer-paedagoguddannelsen	https://www.ucsyd.dk/uddannelse/paedagog/regler-og-rammer-paedagoguddannelsen
VIA University College	https://www.via.dk/uddannelser/paedagog/studieordninger	https://www.yumpu.com/it/document/read/19775437/praktikhandbog-via-university-college
Professionshøjskolen UCN	https://www.ucn.dk/uddannelser/p%C3%A6dagog/uddannelsens-indhold/studieordning	https://www.ucn.dk/uddannelser/p%C3%A6dagog/uddannelsens-indhold/praktik

Kilde: Uddannelsesinstitutionerne hjemmesider.

3 Sygeplejerskeuddannelsen

Sygeplejerskeuddannelsen er og har gennem er årrække været landets næststørste uddannelse målt på det årlige antal optagne studerende. I 2022 blev der optaget 3.323 studerende på uddannelsen, som udbydes 23 forskellige steder i landet fordelt på de seks professionshøjskoler.

FIGUR 3.1

Antal optagne på sygeplejerskeuddannelsen 2022, fordelt på udbudssteder

Kilde: Den Koordinerede Tilmelding (KOT).
Note: Københavns Professionshøjskole består af udbudsstederne København, Hillerød, Frederiksberg, Uddannelsescenter Diakonissestiftelsen (UCD) og Bornholm, Bornholms Sundheds- og Sygeplejeskole, (Bhsund). UDC og Bhsund er selvejende institutioner med driftsaftale med KP og fælles studieordning.

3.1 Praktikkens organisering

Praktikken udgør 90 ECTS-point på sygeplejerskeuddannelsen, hvilket svarer til 43 % af uddannelsen. Der er på uddannelsen krav om, at de studerendes kliniske vejledere er uddannede i et klinisk vejledermodul svarende til en sjettedel af den sundhedsfaglige diplomuddannelse og 10 ECTS, hvilket ikke er tilfældet på nogen af de tre andre uddannelser. På uddannelsen betegnes praktikken ofte som *kliniske perioder*, klinisk uddannelse eller blot *klinik*, og disse perioder er fordelt over uddannelsens syv semestre. I dette notat holder vi os til den mere generelle formulering, *praktik,* på trods af at der på sygeplejerskeuddannelse oftest benyttes en anden betegnelse for disse forløb. Praktikken er placeret på forskellige semestre og er af forskellig varighed på tværs af de seks professionshøjskoler, hvilket fremgår af tabel 3.1 nedenfor.

TABEL 3.1

Praktikken på sygeplejerskeuddannelsen

Sem.	KP	Absalon	UCL	UC Syd	VIA	UCN
1.	• 6 ECTS • 4 uger	• 6 ECTS • 3 uger	• 5 ECTS • 3 uger	• 1 ECTS • 1 uge • 24 timer i Aabenraa • 20 timer i Esbjerg	• 5 ECTS** • 1 uge	• 6 ECTS • 4 uger
2.	• 12 ECTS • 8 uger	• 15 ECTS • 10 uger	• 15 ECTS • 10-11 uger	• 15 ECTS • 9 uger i Esbjerg • 10 uger i Aabenraa	• 15 ECTS • 10 uger	• 15 ECTS • 8 uger
3.	• 12 ECTS • 8 uger	• 12 ECTS • 8 uger	• 15 ECTS • 10-11 uger	• 0 ECTS	• 12 ECTS • 8 uger	• 12 ECTS • 7 uger
4.	• 15 ECTS • 10 uger	• 12 ECTS • 8 uger	• 10 ECTS • 8 uger	• 29 ECTS • 20 uger i Aabenraa • 18 uger i Esbjerg (+ 2 ugers teori og prøve)	• 13 ECTS • 10 uger (inkl. 2 uger i sundhedsplejen)	• 12 ECTS • 6 uger
5.	• 9 ECTS • 6 uger	• 5 ECTS • 3 uger	• 5 ECTS • 4 uger i	• 0 ECTS	• 4 ECTS • 2,5 uger	• 5 ECTS (+1,5 ECTS i sundhedsplejen) • 1 uge
6.	• 30 ECTS • 20 uger	• 30 ECTS • 20 uger	• 30 ECTS • 20-22 uger	• 30 ECTS • 20 uger	• 30 ECTS • 20 uger	• 30 ECTS • 21 uger
7.	• 6 ECTS (5 ECTS som del af bachelorprojekt, 1 ECTS valgfri element)	• 10 ECTS • 3 uger + bachelordel	• 10 ECTS • 3-6 uger + bachelordel	• 10+5 ECTS* • 6,5 uge + bachelordel	• 6+5 ECTS* • 6 uger + bachelordel	• 10 ECTS • 2 uger + bachelordel

Kilde: Uddannelsesinstitutionernes hjemmesider, institutionsspecifikke studieordninger.
Note: En fuldtidsuge i praktik er som hovedregel på 30 timer, da det forventes, at den studerende også selvstændigt studerer under praktikken. På UC Syd i Aabenraa er en fuldtidsuge i praktik som det eneste sted 32 timer.
*UC Syd: 10 ECTS er selvstændig praktik, 5 ECTS er en del af bachelorprojektet; VIA: 6 ECTS er selvstændig praktik, 5 ECTS er en del af bachelorprojektet.
** VIA: På 1. semester afvikles 3,5 ECTS i simulationslaboratorium, og de resterende 1,5 ECTS er praktik hos kliniske samarbejdspartnere. De 3,5 ECTS i SimLab afvikles i et samarbejde mellem VIA, Region Midtjylland og de 19 midtjyske kommuner

Som det ses i tabel 3.1, skal 45 ECTS-point af praktikken være afholdt i løbet af de første to år på studiet. Det efterlader i alle tilfælde 45 ECTS-point med praktikaktivitet til det sidste halvandet år. Samtlige institutioner har placeret den længste praktikperiode på sjette semester, hvor hele semestret består af praktik.

Det fremgår af den fælles studieordning, at uddannelsens første to år er tilrettelagt efter fælles aftale mellem alle udbydende institutioner, hvilket sikrer, at omfanget af teori og praktik, temaerne, fordelingen og omfanget af fag samt antallet af interne og eksterne prøver er ens på de første fire semestre (UCL, 2016). Dog viser tabel 3.1, at praktikperioderne alligevel kan være placeret forskelligt i løbet af disse første fire semestre.

3.1.1 Prøver og bedømmelser

Prøver og bedømmelser fastsættes ifølge bekendtgørelsen på området i de institutionsspecifikke studieordninger. Det betyder, at der er stor variation i, hvordan de studerende udprøves, og hvornår de udprøves i deres praktikforløb. For de fleste institutioner gælder det, at de har to prøver i løbet af uddannelsen, som har et selvstændigt fokus på praktikforløbet. For alle institutioner gælder det, at den ene af disse er placeret på sjette semester efter det lange praktikforløb, som alle studerende er ude i på det semester. Grundet valgfriheden vedrørende udprøvning for den enkelte institution, så er der også variation i, hvilke prøver der har ekstern og intern bedømmelse. For de fleste institutioners vedkommende gælder det dog, at de prøver, som fokuserer på praktikforløb, bedømmes internt (UFM, 2016). I interne kliniske prøver kan indgå både en klinisk vejleder og en teoretisk underviser som eksaminatorer og bedømmere.

3.1.2 Ændringer i bekendtgørelsen

Bekendtgørelsen for sygeplejerskeuddannelsen har siden 2009 været ændret en enkelt gang i 2016. I den seneste bekendtgørelse fra 2016 blev der ikke ændret på praktikkens omfang på uddannelsen, men der blev indført en række præciseringer af forskellige processuelle elementer i praktikken, mens der er foretaget en deregulering af de mere indholdsmæssige aspekter.

Det er således nu blandt andet beskrevet, at 5 ud af 20 ECTS i bacheloropgaven skal udgøres af praktikaktivitet, der kom ligeledes mere detaljerede beskrivelser af samarbejdet mellem uddannelsesinstitutionerne og praktikstederne, og praktikkens organisering blev mere tydeligt beskrevet. Omvendt indeholder den nyeste bekendtgørelse en mindre detaljeret beskrivelse af indholdet og målene for praktikken, og der er ikke længere en fælles beskrivelse af praktikkens prøver, hvilket tidligere var tilfældet (UFM, 2016).

3.2 Kompetencemål for praktikperioden

På sygeplejerskeuddannelsen findes, som udgangspunkt, ikke selvstændige kompetence- eller læringsmål for praktikdelen af uddannelsen, da det efterstræbes, at teori og praktik er gensidigt komplementerende og derfor en integreret del af hinanden.[1] I bekendtgørelsen om uddannelsen er beskrevet en række mål for læringsudbytte, som skal være opfyldt ved afslutningen af uddannelsen.

1 På sygeplejerskeuddannelsen i Aalborg, Thisted og Hjørring findes der selvstændige mål for læringsudbytter ift. viden, færdigheder og kompetencer for klinisk uddannelse. https://www.ucn.dk/Files/Billeder/ucn/Uddannelser/Sygeplejerske/Institutionel-studieordning-sygeplejerskeuddannelsen-september-2022.pdf.

Desuden er det beskrevet, at det er op til de udbydende institutioner at fastsætte læringsmål for uddannelsens fællesdel, som dækker over de første to år af studiet. Disse læringsmål er en delmængde af det samlede læringsudbytte, som bekendtgørelsen beskriver skal være til stede efter uddannelsens afslutning (UFM, 2016).

For sygeplejerskeuddannelsen er målene for læringsudbyttet af de enkelte praktikophold oftest ikke konkretiseret men derimod indarbejdet i den samlede beskrivelse af læringsudbytterne fra hele uddannelsen. I studieordningerne er der beskrevet mål for læringsudbytte for de enkelte semestre. Disse læringsudbytter er inddelt i tre kategorier; viden, færdigheder og kompetencer, som skal opnås i løbet af uddannelsen. Der er under hver af disse kategorier beskrevet en række punkter, som den studerende forventes at tilegne sig. Der er således tale om 17 punkter inden for emnet *viden*, 11 om emnet *færdigheder* og 14 om emnet *kompetencer.* Eksempler på punkter er: "Den uddannede har viden om og kan reflektere over menneskets anatomi, fysiologi og patofysiologi samt har viden om og kan reflektere over farmakologi, medicinhåndtering, rammeordination og rammedelegering" (viden), "Den uddannede kan anvende, vurdere og formidle klinisk beslutningstagen ud fra forskellige former for viden i samspil med patient og borger til systematisk at observere, diagnosticere, vurdere, prioritere, lede, koordinere, evaluere, dokumentere og justere sygepleje på individ-, gruppe- og samfundsniveau" (færdigheder) og " Den uddannede kan selvstændigt håndtere organisering, vurdering, justering og dokumentation af pleje- og behandlingsforløb i samspil med patient og borger på tværs af professioner, sektorer og institutioner i det hele sundhedsvæsen," (kompetencer).
Se den fulde liste i bilag 1.

3.3 Studieordninger og praktikhåndbøger

De seks udbydende uddannelsesinstitutioner udarbejder i fælleskab en fællesdel af studieordningen til sygeplejerskeuddannelsen, som dækker de første to år af studiet. Det er muligt at tilgå både fællesdelen og den institutionsspecifikke del på de enkelte institutioners hjemmesider. Studieordningen for sygeplejerskeuddannelsen fungerer som en samlet ramme for alt indholdet på uddannelsen, herunder også for praktikdelen, hvor det er beskrevet, hvilke grundlæggende regler og rammer der gælder for praktikperioderne. Derudover har de fleste uddannelsesinstitutioner udarbejdet semesterbeskrivelser som en del af studieordningen eller som separate dokumenter, hvor de studerende kan orientere sig mere dybdegående om alt, der vedrører de enkelte semestre, inkl. praktikperioderne. Informationerne kan findes i de enkelte links i tabel 3.2.

TABEL 3.2

Studieordninger og praktikhåndbøger

Institution	Link til studieordning(er)	Link til semesterbeskrivelser
Københavns Professionshøjskole	https://www.kp.dk/om-koebenhavns-professionshoejskole/studieordninger/	https://www.kurh.dk/klinisk-undervisning/
Professionshøjskolen Absalon	https://www2.phabsalon.dk/studienet/minuddannelse/sygeplejerskeuddannelsen/studieordning-og-lovgrundlag/	https://phabsalon.dk/uddannelser/til-censorer-og-vejledere/sygeplejerskeuddannelsen/
UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	https://www.ucl.dk/studiedokumenter#sygeplejerske	https://www.ucl.dk/studiedokumenter#sygeplejerske
UC Syd	https://www.ucsyd.dk/uddannelse/sygeplejerske/regler-og-rammer-uddannelsen-til-sygeplejerske	https://www.ucsyd.dk/uddannelse/sygeplejerske/regler-og-rammer-uddannelsen-til-sygeplejerske

Institution	Link til studieordning(er)	Link til semesterbeskrivelser
VIA University College	https://www.via.dk/uddannelser/sygeplejerske/tal-og-fakta	https://praktik.via.dk/sygeplejerske/semester/Sider/default.aspx
Professionshøjskolen UCN	https://www.ucn.dk/uddannelser/sygeplejerske/uddannelsens-indhold/studieordning-og-officielle-dokumenter	https://www.ucn.dk/Files/Billeder/ucn/Uddannelser/Sygeplejerske/Institutionel-studieordning-sygeplejerskeuddannelsen-september-2022.pdf

Kilde: Uddannelsesinstitutionerne hjemmesider.

4 Læreruddannelsen

Læreruddannelsen er og har igennem en årrække været en af landets største uddannelser målt på det årlige antal optagne studerende. I sommeren 2022 blev der optaget 2.277 studerende på uddannelsen, som udbydes 18 forskellige steder i landet fordelt på de seks professionshøjskoler.

FIGUR 4.1

Antal optagne på læreruddannelsen 2022, fordelt på udbudssteder

Kilde: Den Koordinerede Tilmelding (KOT).
Note: Københavns Professionshøjskole har en uddannelsesstation i Helsingør. I 2022 var der ingen optagne i Helsingør.

4.1 Praktikkens organisering

Praktikken udgør 30 ECTS-point på læreruddannelsen, hvilket svarer til 13 % af uddannelsen. Praktikken er fordelt på tre praktikperioder på tværs af alle uddannelsesinstitutioner. Det fulde overblik over praktikken på læreruddannelsen fremgår af tabel 4.1:

TABEL 4.1

Praktikken på læreruddannelsen

Institution	1. praktik	2. praktik	3. praktik
KP: København, Frederiksberg, Helsingør og Rønne	• 3. semester • 2 uger fuldtid + udstrakt praktik (2 dage)*	• 6. semester (5. semester på Bornholm) • 6 ugers fuldtidspraktik	• 7. semester • 6 ugers fuldtidspraktik
Absalon: Vordingborg og Roskilde	• 1./2. semester • 6 ugers fuldtidspraktik • Gruppepraktik og gruppeprøve	• 3./4. semester • 6 ugers fuldtidspraktik • Gruppepraktik og gruppeprøve	• 5./6. semester • 6 ugers fuldtidspraktik • Gruppepraktik (to og to) og gruppe- eller individuel prøve
UC Syd: Esbjerg og Haderslev	• 2./3. semester • 6 ugers fuldtidspraktik • Ekstern bedømmelse • Gruppeprøve	• 4./5. semester • 6 ugers fuldtidspraktik • Intern bedømmelse • Gruppeprøve	• 8. semester • 6 ugers fuldtidspraktik • Ekstern bedømmelse • Individuel prøve
UCL: Odense og Jelling	• 2. semester** • 6 ugers fuldtidspraktik • Gruppepraktik • Gruppe- eller individuel prøve, ekstern bedømmelse	• 5./4. semester • 6 ugers fuldtidspraktik • Gruppepraktik • Gruppe- eller individuel prøve • Intern bedømmelse	• 7./6. semester • 6 ugers fuldtidspraktik • Gruppepraktik • Gruppe- eller individuel prøve • Ekstern bedømmelse
VIA: Holstebro, Nørre Nissum, Silkeborg og Skive	• 1. og 2. semester • 1 uges udstrakt praktik + 5 ugers fuldtid (i Silkeborg dog 3 ugers udstrakt praktik på 1. semester og 3 ugers fuldtidspraktik på 2. semester)	• 3./4. semester • 6 ugers fuldtidspraktik	• 7./8. semester • 6 ugers fuldtidspraktik
VIA: Aarhus	• 1. og 2. semester • 1+5 ugers fuldtidspraktik	• 4. semester • 6 ugers fuldtidspraktik	• 7. semester • 6 ugers fuldtidspraktik
UCN: Hjørring og Aalborg	• 1./2. semester (afhængigt af linjefag og sommer-/vinterstart) • 6 ugers fuldtidspraktik	• 4./5. semester (afhængigt af linjefag og sommer/vinterstart) • 6 ugers fuldtidspraktik	• 6./7. semester (afhængigt af linjefag og sommer/vinterstart) • 6 ugers fuldtidspraktik

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut.
Note: Det varierer mellem institutioner, hvorvidt det fremgår af studieordningen, hvilke praktikniveauer der bedømmes med intern hhv. ekstern censur, og hvorvidt praktikprøver gennemføres i grupper eller individuelt.
I tilfælde, hvor der optræder flere placeringer af praktikken, angiver førstnævnte praktikkens placering for sommeroptaget og sidstnævnte placeringen for vinteroptaget. *To dage ugentligt i praktik henover resten af semesteret. **For sommerstartere i Jelling er praktikken placeret på tredje semester.

De enkelte institutioner har mulighed for at placere praktikken lidt forskelligt i løbet af uddannelsen. Praktikken er i udgangspunktet tilrettelagt, så den gennemføres som seks ugers fuldtidspraktik, men uddannelsesinstitutionerne kan også vælge, at forløbet skal gennemføres som en udstrakt praktik, hvor de studerende skifter mellem at være på praktikstedet og på uddannelsen over en længere periode. Det kan organiseres forskelligt, men et eksempel kan være, at de studerende i disse uger er to dage på praktikskolen, to dage på læreruddannelsen og har én dag til forberedelse. Hvorvidt praktikforløbene planlægges individuelt eller i grupper, afhænger af uddannelsesstedet. Tabellen viser, at der på tværs af de seks udbydende professionshøjskoler er forskelle i placeringen af praktikken og mindre forskelle i, hvilken slags praktik der fra institutionernes side tilbydes som første praktikforløb.

4.1.1 Praktikprøve og bedømmelse

Praktikperioderne afsluttes med modulbedømmelsen bestået/ikke bestået. Ved en positiv bedømmelse indstilles den studerende til en særskilt praktikprøve, dvs. en mundtlig prøve, som beror på en praktikopgave, som er en opgave på fem sider pr. studerende. Alle praktikperioderne afsluttes med en bedømmelse efter 7-trinsskalaen. To ud af tre prøver skal være med ekstern bedømmelse, mens den sidste skal afholdes med intern bedømmelse. Den enkelte professionshøjskole kan selv afgøre, hvilket praktikniveau der prøves ved intern prøve, og hvilke der prøves ved ekstern prøve. Prøven kan afvikles individuelt eller som gruppeprøve. Det varierer mellem institutioner, hvorvidt det fremgår af studieordningen, hvilke praktikniveauer der bedømmes med intern hhv. ekstern censur, og hvorvidt praktikprøver gennemføres i grupper eller individuelt.

4.1.2 Ændringer i bekendtgørelsen

Bekendtgørelsen for læreruddannelsen har siden 2009 været ændret tre gange: i 2011, i 2013 og i 2015. Ved ændringen i 2013 blev praktikken begrænset til 30 ECTS i stedet for 36 ECTS, og det blev besluttet, at samtlige praktikprøver skulle bedømmes ud fra 7-trinsskalaen i stedet for at blive bedømt som bestået/ikke bestået. Ud over disse ændringer har skiftende bekendtgørelser på området indeholdt få forskelle mellem lovkravene til praktikperioderne på læreruddannelsen.

4.2 Kompetencemål for praktikperioden

Der er i bekendtgørelsen for læreruddannelsen formuleret separate kompetencemål for hvert kompetenceområde. Der er defineret tre kompetenceområder. De tre kompetenceområder er:

- Didaktik
- Klasseledelse
- Relationsarbejde (UFM, 2015, bilag 3).

Inden for hvert af de tre områder er der specificeret konkrete færdigheds- og vidensmål for hver praktikperiode. I dette afsnit beskriver vi kompetencemålene, som de er udfoldet i bekendtgørelsen, og vi præsenterer eksempler på, hvilke færdigheds- og vidensmål som er beskrevet under hvert af disse.

4.2.1 Didaktik

Kompetenceområdet *didaktik* "omhandler målsætning, planlægning, gennemførelse, evaluering og udvikling af undervisning."

Der er defineret et konkret kompetencemål for dette område, som dækker over, hvad den studerende skal kunne efter de tre praktikperioder er gennemført. Det lyder: "Den studerende kan i samarbejde med kolleger begrundet målsætte, planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle undervisning" (UFM, 2016, bilag 3). Der er defineret tre færdigheds- og vidensmål, som den studerende forventes at opfylde efter hver af de tre praktikperioder.

Første praktik
Ved afslutningen af første praktikperiode forventes den studerende fx at kunne "målsætte, planlægge, gennemføre og evaluere undervisningssekvenser i samarbejde med medstuderende og kolleger", og det forventes, at den studerende har viden om "folkeskolens formål og læreplaner, principper for undervisningsplanlægning, undervisningsmetoder og organisering af elevaktiviteter under hensyntagen til elevernes forudsætninger" (UFM, 2016, bilag 3).

Anden praktik
Ved afslutningen af anden praktikperiode forventes den studerende fx at kunne "planlægge, gennemføre og evaluere et differentieret undervisningsforløb i samarbejde med medstuderende med anvendelse af en variation af metoder, herunder anvendelsesorienterede undervisningsformer og bevægelse i undervisningen", og det forventes, at den studerende har viden om "undervisningsmetoder, principper for undervisningsdifferentiering, læremidler og it" (UFM, 2016, bilag 3).

Tredje praktik
Ved afslutningen af tredje praktikperiode forventes den studerende fx at kunne "planlægge, gennemføre og evaluere længerevarende undervisningsforløb under hensyntagen til elev- og årsplaner i samarbejde med medstuderende og skolens øvrige ressourcepersoner", og det forventes, at den studerende har viden om "organisations-, undervisnings-, og samarbejdsformer" (UFM, 2016, bilag 3).

4.2.2 Klasseledelse

Kompetenceområdet *klasseledelse* "omhandler organisering og udvikling af elevernes faglige og sociale læringsmiljø". Der er defineret et konkret kompetencemål for dette område, som dækker over, hvad den studerende skal kunne, efter de tre praktikperioder er gennemført. Det lyder: "Den studerende kan lede undervisning samt etablere og udvikle klare og positive rammer for elevernes læring, og klassens sociale fællesskab" (UFM, 2016, bilag 3). Der er blot defineret et færdigheds- og vidensmål, som den studerende forventes at opfylde efter hver af de tre praktikperioder.

Første praktik
Ved afslutningen af første praktikperiode forventes den studerende at kunne "lede elevernes deltagelse i undervisningen", og det forventes, at den studerende har viden om "klasseledelse" (UFM, 2016, bilag 3).

Anden praktik
Ved afslutningen af anden praktikperiode forventes den studerende at kunne "udvikle tydelige rammer for læring og for klassens sociale liv i samarbejde med eleverne", og det forventes, at den studerende har viden om "klasseledelse, læringsmiljø og klassens sociale relationer" (UFM, 2016, bilag 3).

Tredje praktik

Ved afslutningen af tredje praktikperiode forventes den studerende at kunne "lede inklusionsprocesser i samarbejde med eleverne", og det forventes, at den studerende har viden om "læringsmiljø, inklusion, konflikthåndtering og mobning" (UFM, 2016, bilag 3).

4.2.3 Relationsarbejde

Kompetenceområdet *relationsarbejde* "omhandler kontakt og relationer til elever, kolleger, forældre og skolens ressourcepersoner". Der er defineret et konkret kompetencemål for dette område, som dækker over, hvad den studerende skal kunne, efter de tre praktikperioder er gennemført. Det lyder: "Den studerende kan varetage det positive samarbejde med elever, forældre, kolleger og andre ressourcepersoner og reflektere over relationers betydning i forhold til undervisning samt elevernes læring og trivsel i skolen" (UFM, 2016, bilag 3). Der er defineret to færdigheds- og vidensmål, som den studerende forventes at opfylde efter hver af de tre praktikperioder.

Første praktik

Ved afslutningen af første praktikperiode forventes den studerende fx at kunne "kommunikere lærings- og trivselsfremmende med elever", og det forventes, at den studerende har viden om "kommunikation, elevtrivsel, motivation, læring og elevrelationer" (UFM, 2016, bilag 3).

Anden praktik

Ved afslutningen af anden praktikperiode forventes den studerende fx at kunne "samarbejde dialogisk med elever og kolleger om justering af undervisningen og elevernes aktive deltagelse", og det forventes, at den studerende har viden om "kommunikation, involverende læringsmiljøer, motivation og trivsel" (UFM, 2016, bilag 3).

Tredje praktik

Ved afslutningen af tredje praktikperiode forventes den studerende fx at kunne "støtte den enkelte elevs aktive deltagelse i undervisningen og i klassens sociale liv, samarbejde med forskellige parter på skolen", og det forventes, at den studerende har viden om "anerkendende kommunikation, ligeværdigt samarbejde og inklusionsprocesser" (UFM, 2016, bilag 3).

4.3 Studieordninger og praktikhåndbøger

De seks udbydende uddannelsesinstitutioner udarbejder i fælleskab en fællesdel af studieordningen til læreruddannelsen. Det er muligt at tilgå både fællesdelen og den institutionsspecifikke del på de enkelte institutioners hjemmesider. Studieordningen for læreruddannelsen fungerer som en samlet ramme for alt indholdet på uddannelsen, herunder også for praktikdelen, hvor det er beskrevet, hvilke grundlæggende regler og rammer der gælder for praktikperioderne. Derudover har de fleste uddannelsesinstitutioner et eller flere dokumenter, hvor de studerende kan orientere sig mere dybdegående om det, der vedrører praktikken. Informationerne kan findes i de enkelte links i tabel 4.2.

TABEL 4.2

Studieordninger og praktikhåndbøger

Institution	Link til studieordning(er)	Link til mere praktikinformation
Københavns Professionshøjskole	https://www.kp.dk/om-koebenhavns-professionshoejskole/studieordninger/	https://www.kp.dk/wp-content/uploads/2019/09/praktik-manual-studerende.pdf?x80434
Professionshøjskolen Absalon	https://www2.phabsalon.dk/fileadmin/user_upload/Laereruddannelsen/Studierordning_Laereruddannelsen_Absalon__2021.pdf	https://phabsalon.dk/uddannelser/til-censorer-og-vejledere/laereruddannelsen/
UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	https://www.ucl.dk/uddannelser/laerer#uddannelsens+opbygning	https://www.ucl.dk/uddannelser/laerer#praktik Derudover 'Praktikhåndbogen', der findes i itslearning og på Praktikportalen
UC Syd	https://www.ucsyd.dk/uddannelse/laerer/regler-og-rammer-laereruddannelsen	https://www.ucsyd.dk/uddannelse/laerer Derudover 'Praktikhåndbogen', der findes på Praktikportalen
VIA University College	https://www.via.dk/uddannelser/laerer/studieordning	https://praktik.via.dk/Sider/default.aspx
Professionshøjskolen UCN	https://www.ucn.dk/uddannelser/l%C3%A6rer/uddannelsens-indhold/studieordning	https://www.ucn.dk/uddannelser/l%C3%A6rer/uddannelsens-indhold/studieordning

Kilde: Uddannelsesinstitutionerne hjemmesider.

5 Socialrådgiveruddannelsen

Socialrådgiveruddannelsen er og har igennem en årrække været en af landets største uddannelser målt på det årlige antal optagne studerende. I sommeren 2022 blev der optaget 2.057 studerende på uddannelsen, som udbydes 13 forskellige steder i landet fordelt på fem professionshøjskoler og et universitet. Det fremgår af nedenstående kort, hvor socialrådgiveruddannelsen bliver udbudt.

FIGUR 5.1

Antal optagne på socialrådgiveruddannelsen 2022, fordelt på udbudssteder

Kilde: Den Koordinerede Tilmelding (KOT).
Note: Socialrådgiveruddannelsen i Rønne optager studerende hvert tredje år. I 2022 blev der ikke optaget studerende.

5.1 Praktikkens organisering

Praktikken udgør 30 ECTS-point på socialrådgiveruddannelsen, hvilket svarer til et fuldt semester og 14 % af uddannelsen. Praktikken er placeret på samme tidspunkt på studiet på tværs af alle de udbydende institutioner og ser ud som i tabel 5.1:

TABEL 5.1
Praktikken på socialrådgiveruddannelsen

ECTS	30 ECTS
Semester	4. semester
Varighed	5 måneder/20 uger (fuldt tid)
Studiedage*	Institutionsspecifikt – se studieordninger eller praktikhåndbog
Bedømmelse**	Ekstern bedømmelse Karakter efter 7-trinsskalaen

Kilde: Studieordningen for socialrådgiveruddannelsen.
Note: *Studiedage henviser til dage, hvor den studerende skal fremmøde på uddannelsen i forbindelse med eller under praktikopholdet. **Prøvens grundlag, forløb og form bestemmes af den enkelte institution, og her henvises til de institutionsspecifikke studieordninger eller studiehåndbøger.

Tabellen viser, hvilke rammer der er sat op for praktikken på socialrådgiveruddannelsen i fællesdelen af studieordningen for uddannelsen. Praktikken på 30 ECTS svarer til fem måneders fuldtidsarbejde i en godkendt praktikvirksomhed. Der skal finde en ekstern bedømmelse sted ved praktikkens afslutning, som skal benytte 7-trinsskalaen, men der er ingen faste rammer for, hvad udprøvningen skal indeholde. Dette fastsættes af de enkelte uddannelsesinstitutioner.

5.1.1 Ændringer i bekendtgørelsen

Bekendtgørelsen for socialrådgiveruddannelsen har siden 1996 blot været ændret to gange: i 2002 og i 2011. I den seneste bekendtgørelse fra 2011 forkortedes praktikken med 6 ECTS-point, og man gik fra at have to praktikperioder til én periode. Derudover blev det specificeret, at praktikken skulle ligge på fjerde semester. Med disse ændringer blev praktikken bragt tilbage til nogenlunde samme form som beskrevet i bekendtgørelsen fra 1996.

5.2 Kompetencemål for praktikperioden

I bekendtgørelsen for socialrådgiveruddannelsen er der ikke specificeret kompetence- eller læringsmål, som gælder særskilt for praktikken (UFM, 2011). Fællesdelen af studieordningen indeholder derimod læringsmål for praktikken, som er opdelt på områder, hvor de studerende forventes at tilegne sig viden, færdigheder og kompetencer (VIA, 2021). I dette afsnit kan du læse, hvordan disse læringsmål er beskrevet.

5.2.1 Viden

Den studerende forventes at opnå viden på en række punkter fra praktikforløbet:

- Politiske, retlige, økonomiske og organisatoriske rammer for praktikinstitutionen
- Sociale problemer og livsbetingelser for praktikinstitutionens målgruppe
- Praktikinstitutionens værdigrundlag
- Praktikinstitutionens indsatser, metoder og redskaber
- Tværprofessionelt samarbejde, som det udfolder sig i praktikinstitutionen (VIA, 2021).

5.2.2 Færdigheder

Den studerende forventes ligeledes at tilegne sig en række færdigheder, når praktikforløbet er afsluttet:

- Kommunikere professionelt, herunder tilrettelægge, gennemføre og evaluere samtaler
- Gennemføre en helhedsorienteret undersøgelse af en konkret social problemstilling og på den baggrund udarbejde en socialfaglig vurdering
- Anvende juridisk metode ift. konkrete problemstillinger
- Etablere relationer og indgå i samarbejdsprocesser med borgere og samarbejdspartnere
- Formidle faglige problemstillinger og løsninger såvel mundtlig som skriftlig til samarbejdsparter og borgere
- Indgå i drøftelser af praktikinstitutionens opfølgninger og evalueringer med henblik på kvalificering og udvikling af arbejdet (VIA, 2021).

5.2.3 Kompetencer

Endelig forventes den studerende at tillære sig en række kompetencer i løbet af praktikforløbet:

- Selvstændig opgaveløsning inden for praktikinstitutionens rammer med anvendelse af relevante metoder og redskaber
- Etablere kontakt og indgå i relationer med borgere samt arbejde metodisk og systematisk inden for praktikinstitutionens rammer
- Reflektere over og arbejde på grundlag af praktikinstitutionens værdigrundlag
- Identificere egne faglige og personlige forudsætninger og egne læringsbehov i tilknytning til professionen (VIA, 2021).

5.3 Studieordninger og praktikhåndbøger

De seks udbydende uddannelsesinstitutioner udarbejder i fælleskab en fællesdel af studieordningen til socialrådgiveruddannelsen. Det er muligt at tilgå både fællesdelen og den institutionsspecifikke del på de enkelte institutioners hjemmesider. Studieordningen for socialrådgiveruddannelsen fungerer som en samlet ramme for alt indholdet på uddannelsen, herunder også for praktikdelen, hvor det er beskrevet, hvilke grundlæggende regler og rammer der gælder for praktikperioderne. Derudover har de fleste uddannelsesinstitutioner udarbejdet en praktikhåndbog, hvor de studerende kan orientere sig mere dybdegående om alt, der vedrører praktikken. Informationerne kan findes i de enkelte links i tabel 5.2.

TABEL 5.2

Studieordninger og praktikhåndbøger

Institution	Link til studieordning(er)	Link til praktikhåndbog
Københavns Professionshøjskole	https://www.kp.dk/om-koebenhavns-professionshoejskole/studieordninger/	Praktikhåndbog er tilgængelige for studerende på Praktikportalen.
Professionshøjskolen Absalon	https://phabsalon.dk/sites/phabsalon.dk/files/2022-06/Studieordning%20Socialr%C3%A5dgiveruddannelsen%20Absalon%20juni%202022.pdf	https://www2.phabsalon.dk/studienet/min-uddannelse/socialraadgiveruddannelsen/praktikhaandbog-for-socialraadgiveruddannelsen
UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	https://www.ucl.dk/studiedokumenter#socialraadgiver	https://www.mitucl.dk/socialraadgiver-odense#praktik
UC Syd	https://www.ucsyd.dk/uddannelse/socialraadgiver/regler-og-rammer-uddannelsen-til-socialraadgiver	Praktikhåndbog er tilgængelige for studerende på Praktikportalen.
VIA University College	https://www.via.dk/uddannelser/socialraadgiver/studieordninger	https://praktik.via.dk/socialraadgiver-aarhus/Documents/Praktikh%C3%A5ndbog%20efter%C3%A5r%202022.pdf
Aalborg Universitet	https://studieordninger.aau.dk/Socialraadgiver-Professionsbachelor-Aalborg-Dansk-Professionsbachelorsomsocialraadgiver	https://www.soc.aau.dk/uddannelser/studienaevn/socialraadgiver/praktik/#500013

Kilde: Uddannelsesinstitutionernes hjemmesider.

Appendiks A – Litteraturliste

Damvad Analytics. (2021). *Behovet for velfærdsuddannede i 2030. Prognose fordelt på landsdele.* Lokaliseret 3. november 2022 på https://xn--danskeprofessionshjskoler-xtc.dk/wp-content/uploads/2021/05/Damvad-Final-07-05-2021.pdf.

EVA. (2006). *Praktik i professionsbacheloruddannelser: Udfordringer, erfaringer og gode råd*. København: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA. (2014). *Praktik på pædagoguddannelsen: En undersøgelse af praktikvejledernes efteruddannelse og kompetencer.* København: Danmarks Evalueringsinstitut.

Haastrup, Lisbeth m.fl. (2013). *Brobygning mellem teori og praksis i professionsbacheloruddannelserne.* KORA Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning

Louw, Arnt og Niels-Henrik Møller Hansen. (2018). *Det gode uddannelsesliv i praktikken*. Københavns Kommunes Studieunit, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

Rambøll. (2018) *Kortlægning af rekrutteringsudfordringer for social- og sundhedspersonale og sygeplejersker i kommuner og regioner, 2. del: Kortlægning – Rekruttering og fastholdelse af social- og sundhedspersonale og sygeplejersker i kommuner og regioner*. København: Rambøll Management Consulting.

Uddannelses- og Forskningsministeriet. (2021). *Politisk aftale om rammerne for: Flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark*. Lokaliseret 22. september 2021 på: https://ufm.dk/lovstof/politiske-aftaler/aftale-om-flere-og-bedre-uddannelsesmuligheder-i-hele-danmark.

Studieordninger og bekendtgørelser

UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole. (2016). *Studieordning 2016 - Sygeplejerskeuddannelsen*. Lokaliseret 14. september 2021 på: https://www.ucl.dk/uddannelser/sygeplejerske#uddannelsens+opbygning.

Uddannelses- og Forskningsministeriet. (2011). *Bekendtgørelse om uddannelse til professionsbachelor som socialrådgiver:* BEK nr. 766 af 24/06/2011. Lokaliseret 7. september 2021 på: https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2011/766.

Uddannelses- og Forskningsministeriet. (2016). *Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor i som lærer i folkeskolen:* BEK nr. 1068 af 08/09/2015. Lokaliseret 20. september 2021 på: https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2015/1068.

Uddannelses- og Forskningsministeriet. (2016). *Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor i sygepleje:* BEK nr. 804 af 17/06/2016. Lokaliseret 14. september 2021 på: https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2016/804.

Uddannelses- og Forskningsministeriet. (2017). *Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som pædagog:* BEK nr. 354 af 07/04/2017. Lokaliseret 27. august 2021 på: https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2017/354.

Uddannelses- of Forskningsministeriet. (2020). *Bekendtgørelse om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser:* BEK nr. 15 af 09/01/2020. Lokaliseret 14. oktober 2021 på: https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/15.

VIA University College. (2021). *Studieordning for socialrådgiveruddannelsen 2021*. Lokaliseret 7. september 2021 på: https://www.via.dk/uddannelser/socialraadgiver/studieordninger.

Praktik på de fire største professionsbacheloruddannelser

© 2021 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

Foto: COLOURBOX

ISBN (www) 978-87-7182-647-0

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk